

Kartlegging av irsk myrklegg i Møre og Romsdal i 2017

Rapport J.B. Jordal nr. 1-2018

Forsidebildene viser øverst irsk myrklegg fra MR Haram, Juvika, den kjennetegnes av kraftig håret beger. Nedenfor fra en av de viktigste nyoppdagete lokalitetene, kystlynghei på utsida av Dryna i Midsund. Foto: J.B. Jordal.

Utførende konsulent: Biolog J.B. Jordal AS	Prosjektansvarlig: John Bjarne Jordal	ISBN-nummer: 978-82-92647-61-9 (pdf)
Oppdragsgiver: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernvedelingsa	Kontaktperson hos oppdragsgiver: Geir Moen	Dato: 01.02.2018
Referanse: Jordal, J.B. 2018. Kartlegging av irsk myrklegg i Møre og Romsdal i 2017. <i>Rapport J.B. Jordal nr. 1 - 2018</i> . 24 s.		
Referat: På oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal er det utført kartlegging av irsk myrklegg i Møre og Romsdal i mai-juni 2017. Det er undersøkt 68 lokaliteter og funnet seks nye sikre lokaliteter (Haram), og besøkt en lokalitet hvor arten er kjent fra før, og hvor den viste seg å ha et vesentlig større utbredelsesområde (Midsund: Dryna utside). Bestandsstørrelse på lokalitetene er opptalt til totalt ca. 389 individer fordelt på 49 delforekomster. Bestanden er ofte liten, variabel fra år til år, og trolig nokså avhengig av skjøtsel/forstyrrelse i form av beiting. Restbestander kan overleve på forstyrret mark som veikanter og stikanter. I uforstyrret natur tyder observasjoner på at den kan overleve på grunnlendte berg og vegetasjonsfattige sig, eventuelt forstyrret av iserosjon (sig/ras av is eller snø). Den taksonomiske statusen til irsk myrklegg er ønskelig å få klarlagt med DNA-analyser.		

FORORD

Denne rapporten summerer opp resultatene fra kartlegging og overvåking av irsk myrkelegg i Møre og Romsdal i 2017. Arbeidet er utført av Biolog J. B. Jordal AS på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal, med midler fra Miljødirektoratets tilskudd til tiltak for trua arter. Kontaktperson hos Fylkesmannen har vært Geir Moen. Prosjektansvarlig har vært John Bjarne Jordal.

Takk til de som har gitt muntlig informasjon.

Sunndalsøra 01.02.2017

John Bjarne Jordal

Biolog J.B. Jordal AS

INNHOOLD

Forord	4
Innhold	5
Innledning.....	6
Bakgrunn	6
Generelt om irsk myrkelegg, kjennetegn og utbredelse.....	6
Formål	8
Metode.....	9
Forarbeid	9
Feltarbeid.....	9
Etterarbeid, bestemmelser	9
Rapportering.....	9
Resultater.....	10
Undersøkte lokaliteter	10
Funndata	14
Økologi.....	20
Bilder	21
Kilder.....	24
Skriftlige kilder	24
Muntlige kilder.....	24

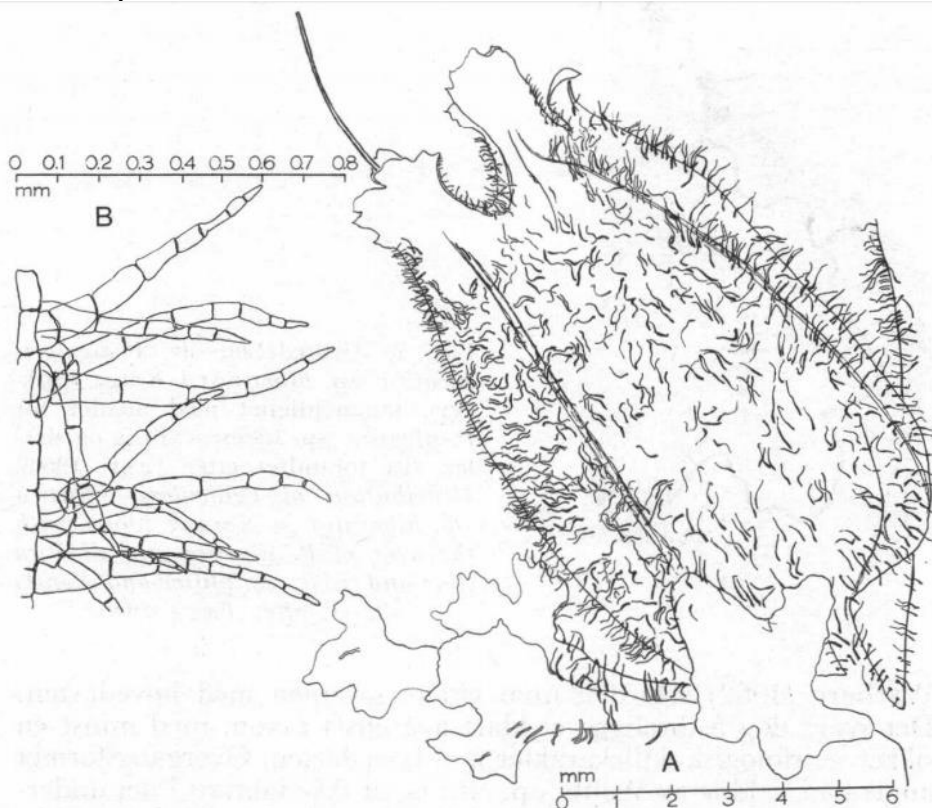
INNLEDNING

Bakgrunn

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har våren 2017 innvilget søknad fra rapportforfatteren om midler til kartlegging av irsk myrklegg. Tilsvarende prosjekt ble også gjennomført i 2016 (Jordal 2017). Geografisk avgrensning er presisert til Møre og Romsdal. Nedenstående beskrivelser og omtale av irsk myrklegg fra Jordal (2017) gjentas for oversiktens skyld.

Generelt om irsk myrklegg, kjennetegn og utbredelse

Arten kystmyrklegg *Pedicularis sylvatica* deles i to underarter: heimyrklegg (vanlig kystmyrklegg) *Pedicularis sylvatica* ssp. *sylvatica* og irsk myrklegg *Pedicularis sylvatica* ssp. *hibernica* (Lid & Lid 2005). Irsk myrklegg er opprinnelig beskrevet fra Irland av Webb (1956) og ble første gang angitt fra Norge av Skogen (1966). Begge forfatterne beskriver at irsk myrklegg skiller seg fra vanlig kystmyrklegg ved at begeret og begerstilken er kledd med hvite hår som ofte er krøllet. Vanlig kystmyrklegg er oftest helt snau på begeret. Det er også beskrevet en ssp. *lusitanica* fra Portugal som er håret bare på begerkantene/-ribbene. Slike tilfeller er også observert på Sunnmøre i 2016, men er her antatt å være en del av variasjonsbredden i vanlig kystmyrklegg. Skogen skriver også: "*Bortsett fra behåringen er det lite som skiller ssp. hibernica fra ssp. silvatica. Begeret har i det hele en ru, matt epidermis hos ssp. hibernica, mens den er glatt og glinsende med tydelig årenett hos hovedarten.*" I nøkkelen i Lid & Lid (2005) beskrives også en forskjell på stilken: vanlig kystmyrklegg har en stengel som er snau eller med to hårrender, mens irsk myrklegg har en stengel som er håret helt rundt. Under feltarbeidet har det vært vanlig å finne vanlig kystmyrklegg med to hårrender på stilken.

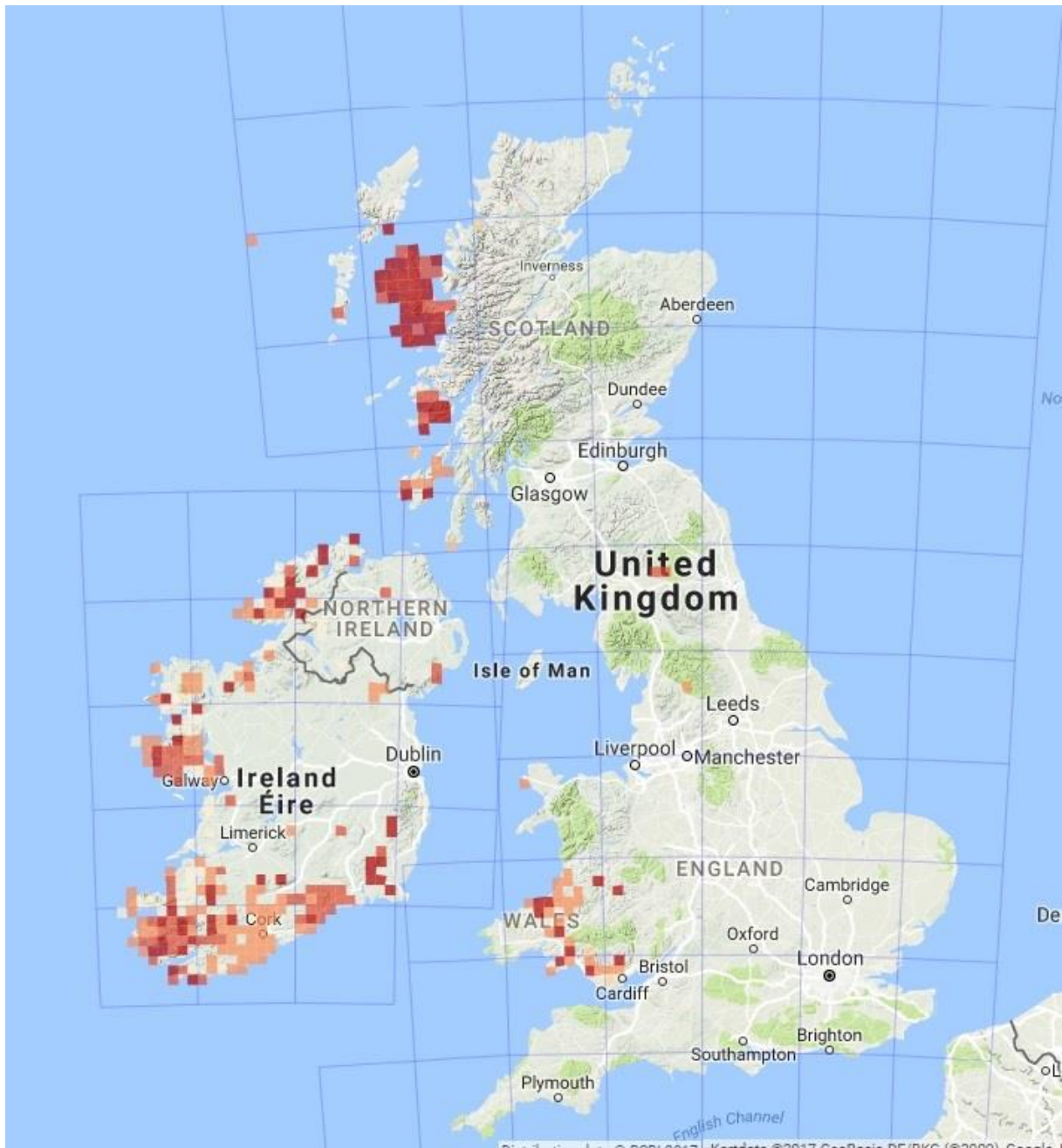
Figur 1. Tegning av håret beger (A, til høyre) og forstørrede hår (B, til venstre) av irsk myrklegg, fra Skogen (1966).

Irsk myrklegg er rødlistet i kategori VU (sårbar, Henriksen & Hilmo 2015). I rødlistevurderinga er det antatt "30-50 % pågående reduksjon over 10 år/3 generasjoner som inkluderer fortid og framtid hvor reduksjonen eller dens årsak ikke nødvendigvis er opphørt eller forstått eller reversibel". Rødlistedatabasens omtale av arten er som følger: "Irsk myrklegg *Pedicularis sylvatica* ssp. *hibernica* vurderes som sårbar (VU) fordi den har en begrenset og trolig fragmentert utbredelse med få lokaliteter og pågående tilbakegang. Dette er en nedgradering fra sterkt truet i forrige rødliste, på grunn av flere nyfunn og gjenfunn siden forrige vurdering. Planten er knyttet til kystlynghei som raskt er i ferd med å gro igjen. Den er kjent i Norge fra to diffuse delarealer, én på ytre Sunnmøre i MR Sande, Hareid, Stranda, Haram og Sandøy, og en annen rundt munningen av Trondheimsfjorden i ST Agdenes, Rissa, Ørland og Bjugn, med 17 forekomster og forekomstgrupper dokumentert gjennom tida. Det er ukjent hvor mange av disse som fortsatt er intakte, men G. Gaarder (pers. medd.) har funnet og gjenfunnet flere forekomster de siste årene og anser planten å være i tilbakegang, men ikke sterk. Han påpeker også at rasen, i tillegg til kystlynghei, forekommer i fuktig i myrlendt mark, ikke utpreget utsatt for gjengroing, og langs veier og stier. Rasen er endemisk i Nordvest-Europa: vestkystene av Irland og Storbritannia (Preston et al. 2002, der den muligens er vanligere enn tidligere antatt) samt fra Sunnmøre og Sør-Trøndelag. Fra Norge ble den først rapportert av Skogen (1966). Utbredelsen til underarten utgjør bare en liten del av totalutbredelsen til arten kystmyrklegg (Fægri 1960)." (kilde: Artsdatabanken 2015).

Figur 2. Utbredelse av irsk myrklegg (VU) *Pedicularis sylvatica* ssp. *hibernica* i Norge etter Artskart i mai 2016, før kartleggingene i 2016-2017 i Møre og Romsdal startet.

Det finnes ytterligere opplysninger om funn i Stranda (Liane, Skogen 1966), Ålesund (Hessa: Storskaret vest, Holtan 2008 s. 70), og Haram: Løvsøyrevet (Hanssen m. fl. 2014).

Figur 3. Kjent utbredelse av irsk myrklegg på de britiske øyer (kilde: <http://bsbi.org/maps?taxonid=2cd4p9h.1k3>). De mørkeste røde prikkene er de nyeste funnene (fra og med 2010).

Som vist på figur 2-3, har irsk myrklegg en utpreget vestlig/oseanisk utbredelse både i Norge (sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon, Moen 1998) og på de britiske øyer. Figur 2-3 viser underartens totale utbredelse i Norge og Europa, ifølge Skogen (1966), GBIF (2017) og Artsdatabanken (2015) (se rødlistebe grunnelsen gjengitt ovenfor). Den er altså endemisk for Nordvest-Europa (Norge og Irland/Storbritannia).

Formål

Formålet med undersøkelsene av irsk myrklegg er en systematisk ettersøking for å finne nye lokaliteter, samt reinventering av kjente lokaliteter. Besøk til kjente lokaliteter er nyttig både som overvåking og for oppbygging av kunnskap om bestandsvariasjoner.

METODE

Forarbeid

Kilder til eksisterende informasjon om irsk myrklegg er Artskart (Artsdatabanken & GBIF 2017), Naturbase (Miljødirektoratet 2017), og egenutviklet database over funn av rødlistearter i Møre og Romsdal, samt noe litteratur (sisert nedenfor). Forberedelser til feltarbeidet ble utført tidlig i mai 2017.

Feltarbeid

Arbeid med irsk myrklegg ble oppstartet med forarbeid i mai, og feltarbeidet er gjennomført i perioden 26. mai-17. juni. Mai og første del av juni er blomstringstid for både irsk myrklegg og vanlig kystmyrklegg, senere er oppdagelsessjansen mye mindre. Feltarbeidet ble konsentrert til kjente forekomster og deres nærområder på Sunnmørs- og Romsdalskysten, samt andre ytterkyst-områder med lignende habitater. Det ble lagt en del vekt på å oppsøke ikke undersøkte deler av Romsdals- og Nordmørskysten, samt lete etter nye områder i Haram, som har kjerneområdet for irsk myrklegg i Møre og Romsdal. De forekomstene som ble funnet ble talt opp så godt det lot seg gjøre, både kjente og nye forekomster.

Etterarbeid, bestemmelser

Innsamlet materiale er gjennomgått i etterkant og bestemt vha. relevant bestemmelseslitteratur. En del viktige funn er det tatt belegg av, dette gjelder særlig irsk myrklegg. Disse er sendt til Naturhistorisk museum i Oslo.

Rapportering

Alle artsbestemte funn av irsk myrklegg er sammenstilt i tabellform, de publiseres i denne rapporten og ble søkbare i Artskart fra 13.01.2018. Funn som det er tatt belegg av ble levert til Naturhistorisk museum i Oslo i november 2017. Prosjektet omfatter ikke oppdateringer av naturtypelokaliteter i Naturbase.

RESULTATER

I denne avsnittet presenteres oversikt over undersøkte lokaliteter og funnlistene for irsk myrklegg og andre truede arter funnet under feltarbeidet. Irsk myrklegg har som presentert innledningsvis en kjent utbredelse som omfatter hovedsakelig ytterkysten av Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag, til forskjell fra vanlig kystmyrklegg som har en bredere, suboseanisk utbredelse.

Undersøkte lokaliteter

Tabell 1 nedenfor viser oversikt over undersøkte lokaliteter i 2017, med antall individer opptalt, om lokaliteten er kjent eller ny, og om det ble funnet vanlig kystmyrklegg eller ikke.

Arbeid med irsk myrklegg (*Pedicularis sylvatica* ssp. *hibernica*, VU-sårbar) ble oppstartet med forarbeid 08.05.2017 og feltarbeid er gjennomført i perioden 27. mai-7. juni, samt at myrklegger ble kartlagt under NiN-kartlegging i Eide/Fræna 13.-16. juni. Det ble oppsøkt 68 lokaliteter i kommunene Aukra, Averøy, Eide, Fræna, Gjemnes, Haram, Kristiansund, Midsund og Vestnes. Irsk myrklegg ble gjenfunnet på én kjent lokalitet (Midsund: Dryna, men nå funnet over et mye større område) og bestandene ble opptalt. I tillegg ble det funnet 6 nye lokaliteter i Haram. De fleste av disse lokalitetene er viktige og har mange delforekomster, noe som tydeliggjør at arten er tilfeldig og dårlig kartlagt fra før. Noen lokaliteter er heller ikke avgrenset som naturtypelokaliteter i Naturbase.

Tabell 1. Oversikt over undersøkte lokaliteter undersøkt for irsk myrklegg i 2017. Bare en posisjon er oppgitt for hver lokalitet. 0=ingen funn av irsk myrklegg, X=funn av irsk myrklegg, x=funn av heimyrklegg (vanlig kystmyrklegg).

Dato	Kommune	Lokalitet	UTMØ	UTMN	Irsk myrklegg	Kjent/ny	Heimyrklegg
02.06.	Aukra	Jærmannburet	394556	6967218	0		x
02.06.	Aukra	Småge vest (kystlynghei, brent)	387511	6966072	0		x
02.06.	Aukra	Småge øst (kystlynghei)	386911	6966178	0		
02.06.	Aukra	Sporsem 2, veikanter	392752	6969585	0		x
02.06.	Aukra	Sporsem, myrer og veikanter	392723	6968376	0		x
02.06.	Aukra	Sporsem, Myrstad	393994	6970543	0		x
06.06.	Averøy	Bruhagen veikant	431406	6993216	0		x
06.06.	Averøy	Ekkilsøya	428028	6995897	0		
06.06.	Averøy	Fransvågen, veikant	429211	6989679	0		
06.06.	Averøy	Rangøy, sti til Hesthågan	421953	6989596	0		x
06.06.	Averøy	Rangøya	420778	6989753	0		
06.06.	Averøy	Sti til Bremsneshola	431990	6995798	0		x
06.06.	Averøy	Storsandøya	419819	6991274	0		
06.06.	Averøy	veikant	423754	6988566	0		
06.06.	Averøy	veikant	423745	6990369	0		
06.06.	Eide	Atlantehavsveien	415431	6988138	0		
01.06.	Eide	Vevang: Hågå	413832	6987788	0		x
16.06.	Eide	Gådalsvatnet nordvest	412656	6982263	0		x
16.06.	Eide	Årøyan	412221	6982273	0		x
16.06.	Eide	Årøyan SV	411857	6982272	0		x
01.06.	Fræna	Bergset: ved veien Bergset-Gule	396567	6978308	0		x

Dato	Kommune	Lokalitet	UTMØ	UTMN	Irsk myrklegg	Kjent/ny	Heimyrklegg
01.06.	Fræna	Bud østre del ved veien	394893	6977813	0		x
01.06.	Fræna	Bud: Ergan-området og østover	393907	6977490	0		
22.08.	Fræna	Fræneidet NR	411701	6972092	0		x
01.06.	Fræna	Gulberget sørside	395467	6976698	0		x
01.06.	Fræna	Kråkholmsundet	409940	6986860	0		
13.06.	Fræna	Male	401756	6983761	0		
01.06.	Fræna	Male-Malefeta	402738	6983011	0		
01.06.	Fræna	Nerland	403262	6983804	0		
01.06.	Fræna	Ruggautløpet	400570	6982014	0		x
13.06.	Fræna	Skottenura nord	408335	6985681	0		x
01.06.	Fræna	Skottheimsvik nord	410933	6986763	0		x
01.06.	Fræna	Storholmen-Taksneset	404260	6985650	0		
01.06.	Fræna	Tornes øst	401760	6969534	0		x
01.06.	Fræna	Vikan sørvest	398579	6980605	0		
06.06.	Gjemnes	Osmarka	445887	6973175	0		
01.06.	Gjemnes	Storlandet, Stokke	432984	6982154	0		
07.06.	Haram	Alvestad utmark	365773	6943824	X	NY, mange delforekomster, lynghei og naturbeitemark	x
07.06.	Haram	Bjørnøya heilt sør	357738	6938530	0		x
07.06.	Haram	Bjørnøya øst for Bjørnøyfjellet	357892	6938989	X	NY, flere delforekomster, hei	x
07.06.	Haram	Bjørnøya sør for Fagerheim	358017	6939345	X	NY, flere delforekomster, hei	x
07.06.	Haram	Bjørnøya ved parkeringplass for kystfortet	358184	6940257	X	NY, flere delforekomster, hei	x
07.06.	Haram	Hildredalen, nedre	363773	6943662	0		
07.06.	Haram	Hildredalen, midtre	363652	6943319	0		x
07.06.	Haram	Hildredalen, øvre	363964	6942196	X	NY, mange delforekomster mest langs veikantene	x
07.06.	Haram	Skjeljavika vest	367375	6944686	0		
07.06.	Haram	sør for Brattvåg	369028	6940794	0		x
07.06.	Haram	Terøy, nord- og vestsida	358781	6939213	X	NY, mange delforekomster, lynghei	x
06.06.	Kristiansund	Amundøy	434570	6992930	0		
06.06.	Kristiansund	Brattøy	434230	6993080	0		
06.06.	Kristiansund	Dalabergan	436317	7000627	0		x
06.06.	Kristiansund	Flatøy	434260	6992720	0		
06.06.	Kristiansund	Nordlandet, Sandvikstien	441836	7000516	0		x
06.06.	Kristiansund	Nordneset, veikant	434810	6992322	0		
06.06.	Kristiansund	Skorpa, tursti	438240	7000400	0		

Dato	Kommune	Lokalitet	UTMØ	UTMN	Irsk myrklegg	Kjent/ny	Heimyrklegg
06.06.	Kristiansund	Vadsteinvika	436845	6995815	0		x
02.06.	Midsund	Dryna utside (stort område)	373018-374036	6948383-6949328	X	KJENT (14 delforekomster funnet i 2017 i kystlynghei og slåttemark, påvist over vesentlig større område enn 2016)	x
02.06.	Midsund	Innafor Magerøya	381190	6956390	0		
02.06.	Midsund	Leirvåg	376300	6950230	0		
02.06.	Midsund	Magerøya NØ	380720	6956500	0		
27.05.	Midsund	Midøya, sørsida	373393	6949595	0		
02.06.	Midsund	Midøya: Bjørnerem	378371	6953358	0		
02.06.	Midsund	Midøya: Drynjasundvågen	376270	6950200	0		
02.06.	Midsund	Miøya sørside	378393	6949595	0		x
27.05.	Midsund	Otterøya sørvest	382427	6950720	0		x
27.05.	Midsund	Otterøya: Nord-Heggdal	391820	6953570	0		x
02.06.	Midsund	Ræstادتangen	389000	6958300	0		
07.06.	Vestnes	Ellingsætersetra	387450	6942620	0		

I tillegg til ovenstående har Dag Holtan oppdaget en angivelse uten belegg av irsk myrklegg fra 2001 av Tore Frøland i en Naturbase-beskrivelse; Ålesund: Hessa, Storskaret vest (Naturbase: BN00010789, rikmyr). Denne lokaliteten ble reinventert av Dag Holtan 02.06.2017 (orientering i epost samme dag), og det ble bare funnet heimyrklegg/vanlig kystmyrklegg i posisjon 350328/6929226 +/- 25 meter.

På figur 4 angis kjent utbredelse av irsk myrklegg i Møre og Romsdal etter feltarbeidet i 2017, med både kjente og nye lokaliteter, samt de usikre i Herøy som ble funnet i 2016.

Figur 4. Kjent utbredelse av irsk myrklegg i Møre og Romsdal etter Artskart mai 2016 og supplert med egne funn 2016-2017. Små røde prikker: kjent før 2016; mørkeblå prikker: nye lokaliteter 2016; lyseblå prikker: usikre nye lokaliteter 2016; grønne prikker: nye lokaliteter 2017.

Status til alle hårete eksemplarer funnet på Nerlandsøya i Herøy er usikker. Ifølge britiske kilder (f.eks. Biological Records Centre 2017, <http://www.brc.ac.uk/plantatlas/index.php?q=node/1596>) er mellomformer mellom irsk myrklegg og vanlig kystmyrklegg observert på de britiske øyer i enkelte områder der de to taksæne møtes.

Funndata

Funn (detaljerte delforekomster) av irsk myrklegg registrert under kartlegginga i 2017 er presentert i tabell 2. Ofte er det funnet delforekomster flere steder på samme lokalitet.

Tabell 2. Funn av irsk myrklegg (VU) observert under feltarbeidet, med detaljerte posisjoner og antall opptalte individer: UTMØ=østkoordinat, UTMN=nordkoordinat (UTM sone 32, WGS84), H=høyde over havet i meter, N=antall, alle funn er samlet av John Bjarne Jordal. Posisjonsnøyaktighet er ca. 3-7 m for alle funn. Funnene er tilgjengelige som observasjoner i Artskart, noen også som belegg.

Art	Dato	Komm	Lokalitet	Habitat	UTMØ	UTMN	H	N
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Alvestad	fuktig hei beitet av sau	364852	6943967	49	6
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Alvestad	fukthei 3 m nedenfor grøft	365264	6943946	36	4
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Alvestad ovenfor Raffelgarden	kant av forstyrra mark mot fukthei	365773	6943824	38	7
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Alvestad utmark	fuktig lynghei	364852	6943967	49	6
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Alvestad utmark	fuktig lynghei	365264	6943946	36	4
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Alvestad utmark	kant av forstyrra mark mot kystlynghei	365773	6943824	38	7
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Alvestad utmark	fuktig lynghei, ved sti	365786	6943622	56	9
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Alvestad utmark	fuktig lynghei	365786	6943631	55	1
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Alvestad utmark	fuktig lynghei, stikant	365810	6943510	60	1
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Bjørnøya sør for Fagerheim	fuktig lynghei	358017	6939345	25	2
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Bjørnøya sør for Fagerheim	veikant i myr	358035	6939342	23	1
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Bjørnøya ved parkeringsplass for kystfortet	fuktig lynghei beitet av kyr	358176	6940254	19	4
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Bjørnøya ved parkeringsplass for kystfortet	fuktig lynghei beitet av kyr	358184	6940257	19	2
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Bjørnøya, øst for Bjørnøyfjellet	fuktig lynghei	357892	6938989	27	2
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Bjørnøya, øst for Bjørnøyfjellet	fuktig lynghei	357936	6939032	25	1
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Hildredalen, øvre	veikant ved fuktig lynghei	363921	6942243	170	4
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Hildredalen, øvre	fuktig lynghei	363964	6942196	168	5
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Hildredalen, øvre	midtrabatt i vei til hytte i fuktig lynghei	363981	6942196	170	20

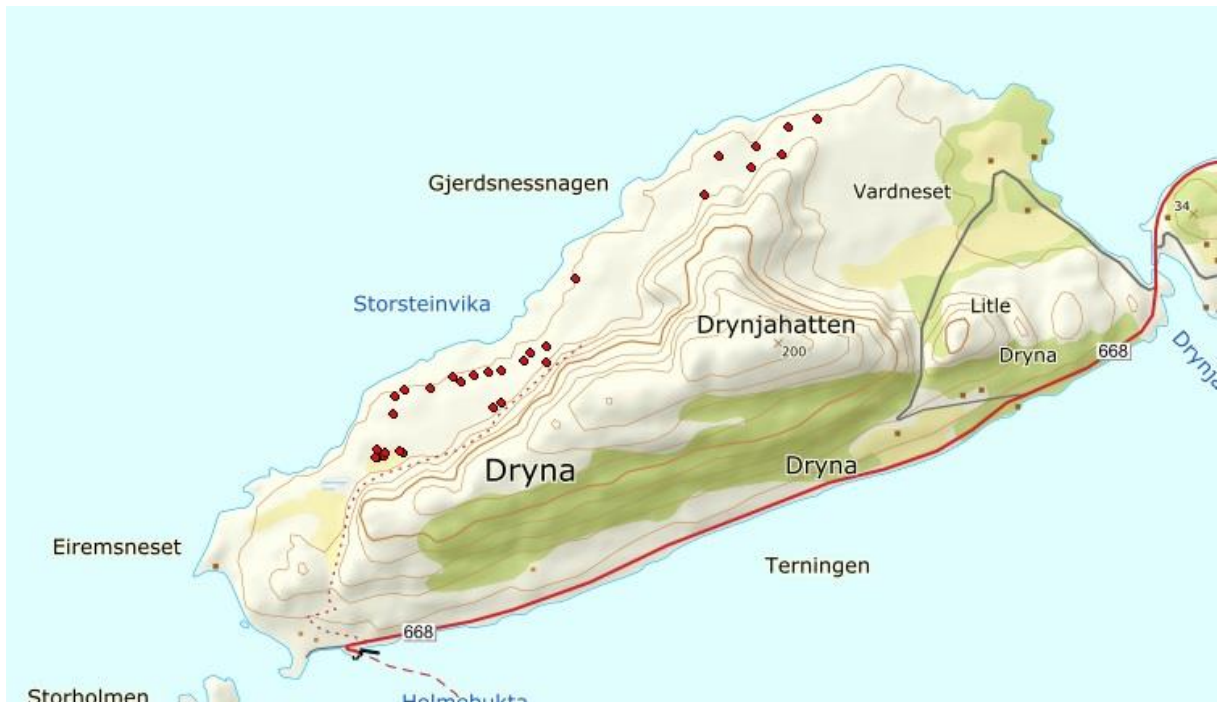
Art	Dato	Komm	Lokalitet	Habitat	UTMØ	UTMN	H	N
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Hildredalen, øvre	midtrabatt i vei til hytte i fuktig lynghei	363985	6942206	173	20
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Hildredalen, øvre	veikant	364115	6942016	157	19
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Hildredalen, øvre	veikant	364167	6941950	155	4
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Hildredalen, øvre	veikant	364481	6941564	154	6
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Hildredalen, øvre del	i kanten av liten avkjørsel på veien, mot fuktig hei	363921	6942243	170	4
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Hildredalen, øvre del	i vegetasjonskledd traktorvei til hytte omgitt av kystlynghei og skog	363985	6942206	173	20
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Terøy, nordsida	stikant i fuktig lynghei	359064	6939605	20	1
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Terøy, nordsida	1 m fra sti i fuktig lynghei	358997	6939571	18	7
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Terøy, nordvestsida	1 m fra sti i fuktig lynghei	358997	6939552	18	24
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Terøy, vestsida	stikant i fuktig lynghei	358977	6939534	19	4
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Terøy, vestsida	stikant i fuktig lynghei	358949	6939501	15	5
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Terøy, vestsida	stikant i fuktig lynghei	358781	6939213	24	22
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Terøy, vestsida	stikant i fuktig lynghei	358728	6939139	24	8
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Terøy, vestsida	stikant i fuktig lynghei	358657	6939051	24	4
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Terøy, vestsida	stikant i fuktig lynghei	358645	6939006	31	4
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Terøy, vestsida	stikant i fuktig lynghei	358641	6938936	30	3
irsk myrklegg	07.06.2017	Haram	Terøy, vestsida	stikant i fuktig lynghei	358663	6938830	30	2
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Tidligere slåttemark	373018	6948383	28	50
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Tidligere slåttemark	373035	6948390	28	70
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Fuktig lynghei	373050	6948540	18	1
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Tidligere slåttemark	373073	6948406	28	4
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Tidligere slåttemark	373081	6948401	28	1
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Grunnlendt myr	373298	6948536	35	1
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Fuktig lynghei	373472	6948875	13	2
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Fuktig hei	373771	6949115	27	1

Art	Dato	Komm	Lokalitet	Habitat	UTMØ	UTMN	H	N
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Grunn myr på berg i lynghei	373798	6949214	20	2
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Stikant og fuktsig i kystlynghei	373883	6949192	29	9
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Grunn myr i kystlynghei	373890	6949246	12	1
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Stikant i fuktig hei	373954	6949232	30	1
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Fuktig lynghei	373967	6949301	21	2
irsk myrklegg	02.06.2017	Midsund	Dryna, utsida	Fuktig lynghei, i sti	374036	6949328	20	1

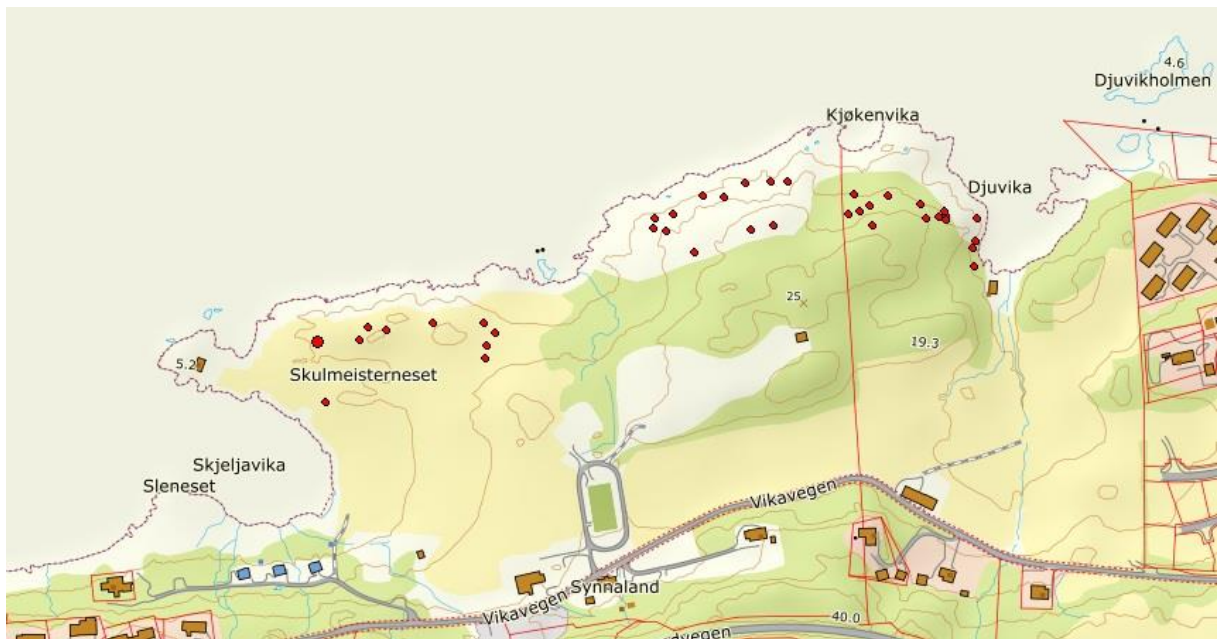
Tabell 2 omfatter 49 punktforekomster med til sammen 389 individer. Dataene i tabell 2 ble tilgjengelige i Artskart 13. januar 2018.

Figur 5. Oversikt over funn av irsk myrklegg i Midsund og Haram i 2016-2017 pluss eldre funn fra Artskart.

Figur 6. Funn av irsk myrklegg på utsida av Dryna i Midsund i 2016-2017. Området er kystlynghei i tidlig gjengroing, med lite busker og trær.

Figur 7. Funn av irsk myrklegg på Synnaland i Haram hovedsakelig i 2016. Den vokser her dels sammen med kystblåstjerne. Djuvika beites av sau, området lenger vest beites av hest, og er dels nokså tråkkskadet.

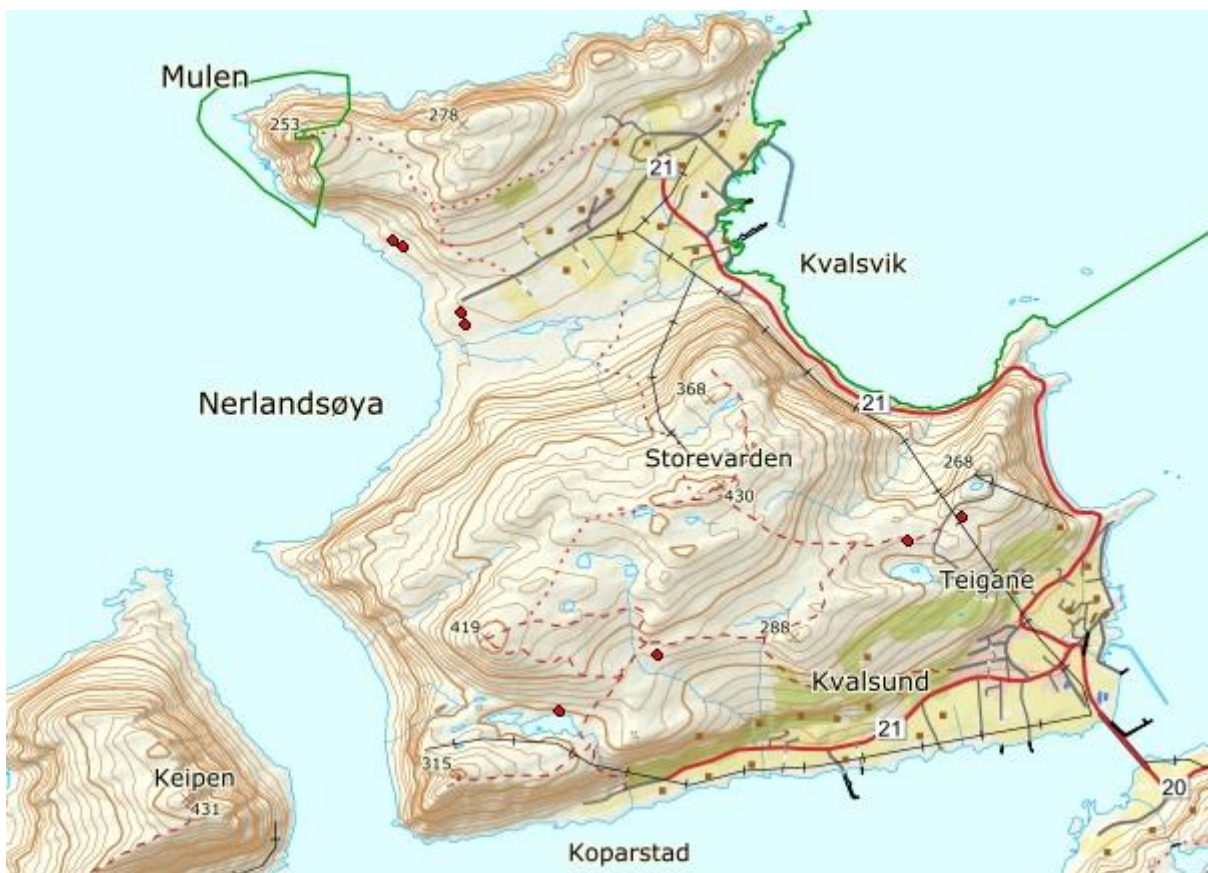
Figur 8. Funn av irsk myrklegg på Alvestad og i Hildredalen i 2017. Noe ved Alvestad beites av sau, mens Hildredalen er i kraftig gjengroing, og irsk myrklegg finnes her bare i kantene, midtrabatten og grøfter langs veien.

Figur 9. Funn av irsk myrklegg på Bjørnøya og Terøya i Haram i 2016-2017. Nordre del av Bjørnøya ble beitet av storfe, mens sørlige deler av Bjørnøya og hele Terøya er kystlynghei i tidlig gjengroing.

Figur 10. Funn av irsk myrklegg ved Skare på Sandsøya i Sande i 2016. Området er kystlynghei som beites noe av sau.

Figur 11. Usikre funn av irsk myrklegg på Nerlandsøya i Herøy i 2016. Plantene her ute viser trekk som kan tyde på at de er mellomformer mellom irsk myrklegg og vanlig kystmyrklegg, og de er i tillegg gjennomgående forkrøblet. Mesteparten av området beites av sau.

Økologi

Irsk myrklegg og heimyrklegg/vanlig kystmyrklegg angis av Lid & Lid (2005) å vokse i fuktig eng, lynghei og myrkanter. I feltarbeidet i 2017 (samt egne tidligere undersøkelser, f.eks. Jordal 2015, 2017) er hovedinntrykket av økologien til irsk myrklegg at den vokser i fuktig beitemark, fuktig hei og grunnlendt myr/myrkanter, men at den forsvinner etter langvarig opphør av beiting/slått. Den synes helt tydelig å være begunstiget av kort vegetasjon og lett forstyrrelse, gjerne forårsaket av beiting eller tråkk, eller forstyrrelse av andre årsaker, f.eks. i stikanter, hjortetråkk eller i kanten av traktorspor, gamle traktorveier, veikanter langs bilveier i utmark o.l., evt. også grunnlendt mark som forstyrres av snø/is på vinteren. Det er trolig at åpne flekker i jorda fremmer spiring og at den foretrekker kort/glissent feltskikt for sin videre vekst. Vanlig kystmyrklegg har helt tilsvarende økologiske krav, og de to underartene forekommer oftest sammen på samme lokalitetene (tabell 1). Vanlig kystmyrklegg har imidlertid en mye videre (suboseanisk) utbredelse som strekker seg langt innover i fjordene, mens irsk kystmyrklegg virker svært bundet til ytterkysten (med unntak av et gammelt, dårlig stedfestet funn i Stranda). Det samme er mønsteret i Storbritannia. Begge taksæne forekommer særlig i de truede naturtypene kystlynghei, myrkant (flere typer) og seminaturlig eng (naturbeitemark og slåttemark), men kan som mange andre plantearter i disse typene også overleve i veikanter, grunnlendte berg mm. Når det gjelder kalkrikhet synes begge taksæne å forekomme i alt fra kalkrikt til nesten helt kalkfattig.

BILDER

Alle foto er tatt av John Bjarne Jordal.

Haram: Alvestad, utmarksområde med bl.a. kystlynghei hvor irsk myrklegg vokser.

Haram: Bjørnøya, midtre del, et område med lynghei og grasmark med overgang mot myr enkelte steder.

Haram: Bjørnøya ved parkeringsplassen for turer til kystfortet, her er det lynghei i mosaikk med myrflekker, og spredt med irsk myrklegg.

Haram: Bjørnøya, søndre del, med kystlynghei i blanding med myrflekker, med irsk kystmyrklegg.

Haram: Hildredalen, sidevei til hytte. Irsk myrklegg forekommer her på og inntil veien, på forstyrret mark, og det same gjelder resten av forekomstene i Hildredalen, hvor kystlyngheiene er i kraftig gjengroing. Irsk myrklegg ble ikke funnet ute i lyngheiene, og forekomstene langs veien betraktes som en restbestand.

Haram: Terøya, nordre del ved trimpost. Kystlyngheia beites ikke, og irsk myrklegg forekommer mest i områder på og ved stier laget av folk som går tur.

Haram: Terøya, vestre del med forstyrrelse forårsaket av folk. Kystlyngheia beites ikke, og irsk myrklegg forekommer mest i områder på og ved stier, hvor frøene kan spire i naken jord.

Haram: Terøya, vestre del sett mot øst fra Bjørnøya. Terøyas vestside er en sammenhengende, stort sett åpen kystlynghei i tidlig gjengroing, men restaurerbar.

Midsund, utsida av Dryna. Dette er en ganske stor kystlynghei som ikke synes å være beitet, men som er ganske intakt. Irsk myrklegg forekommer langs stier og tilknyttet grunnlendt berg og sig med lite vegetasjon, samt i kanten av en gammel gjengroende slåttemark.

Midsund, utsida av Dryna, nordøstre del med noen plantefelt med fremmede bartrær. Lyngheia har en del mindre myrflekker og innslag av kalkkrevende planter i enkelte sig. Den er lett restaurerbar, men fremmede bartrær bør fjernes.

KILDER

Skriftlige kilder

- Artsdatabanken 2015. Norsk rødliste for arter. <http://www.artsdatabanken.no/Rodliste>. Sitert 15.01.2017.
- Artsdatabanken & GBIF 2017. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/> Sitert 15.01.2017.
- Biological Records Centre 2017. Online Atlas of the British & Irish Flora: *Pedicularis sylvatica* subsp. *hibernica*. <http://www.brc.ac.uk/plantatlas/index.php?q=node/1596>. Sitert 15.01.2017.
- Fægri, K. 1960. Maps of distribution of Norwegian vascular plants. I. The coast plants.
- GBIF (Global Biodiversity Information Facility) 2017. Distribution of *Pedicularis sylvatica* ssp. *hibernica*. <http://www.gbif.org/species/7939724>. Sitert 15.01.2017.
- Hanssen, U., Fjeldstad, H. & Gaarder, G. 2014. Naturtyper i 36 verneområder i Møre og Romsdal. Resultater fra basiskartlegging etter NiN-metoden i 2014. Miljøfaglig Utredning Rapport 2015-10.
- Henriksen, S. & Hilmo, O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.
- Lid, J. & Lid, D. T. 2005. Norsk flora. 7. utgåve ved Reidar Elven. Det Norske Samlaget, Oslo. 1230 s.
- Miljødirektoratet 2017. Naturbase. www.kart.naturbase.no. Sitert 15.05.2016.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.
- Preston, C.D. et al. (red.). 2002. New atlas of the British & Irish flora. Oxford University Press.
- Skogen, A. 1966. *Pedicularis silvatica* L. ssp. *hibernica* D.A. Webb, ny for Norge. *Blyttia*. 24: 361-367.
- Webb D.A. 1956. A new subspecies of *Pedicularis sylvatica* L. *Watsonia* 3: 239-241. (<http://archive.bsbi.org.uk/Wats3p239.pdf>)

Muntlige kilder

Dag Holtan, Sjøholt